

oriflama

revista de la joventut

nº 107-maig-1971-20 pts.

la fàbrica "pop"
estudiar de nit
parís: LA COMUNA

29 de març. — Sense cap esforç publicitari —que hauria estat desitjable— el grup pioner de la nova cançó basca, «Ez dok amarru», presentà el seu espectacle «Baga, biga, higa», model de treball en grup, de concordança entre fons i forma, de cristallització d'un treball d'anys. Hauria estat molt positiu que els organitzadors i ells mateixos haguessin orientat millor i posat en antecedents la premsa i el públic; no ho resolía tot el guió traduït. Malgrat això, els aplaudiments que van sonar al Remea van ser els més forts i entusiastes que he sentit durant aquest mes, no sols per la qualitat de «Baga, biga, higa», sinó per l'actualitat inquietant que representa.

31 de març. — Núria Bata-lla, manager de Lluís Llach, ha fet un parèntesi en la feina que tenen tots plegats aquests dies per França, i és uns dies a Barcelona. Sembla, però, que no perd el temps, perquè, de moment, en Lluís ha actuat a Montpeller, amb l'Ovidi Montllor i la Teresa Rebull, i durant tres dies a Tolosa. El més interessant és que estan en tractes amb la firma Polydor per gravar un L.P. amb tot de cançons noves. Tot seguit d'haver-lo gravat, actuarà a l'Olympia i farà diversos programes de televisió. Amb això, Lluís Llach fóra un cantant «a nivell europeu» (uix!), tot seguint uns passos semblants als que l'any 67 va fer Raimon. Mentrestant, al nostre país no pot cantar.

30 de març. — La plasticitat de la imatge de Bàrbara m'impresiona. Tan prima, amb una cara angulara i els dits punxeguts, projectats a la cara de la gent, quan no giravolten i evolucionen, junt amb la mà, després com si volguessin desempallegar-se d'ella, per volar molt amunt. Tan amunt, amunt, i tan singularment, que a molts ens passen de llarg per sobre el cap, sense tocar-lo. Llàstima. Vàrem veure una gran artista europea, i l'apreciarem, però per mi va ser com consultar una enciclopèdia. Cal situar Bàrbara en un lloc i un moment, i amb un llenguatge, que em sembla que no són els nostres. Oriol Regàs s'ha convertit, amb el seu símbol, Boccaccio, en el principal proporcionador de diversió a un ampli sector de la societat barcelonina, i en l'únic promotor capaç de desprendre's del complex de senyor Esteve dominant. A Oriol Regàs no li interessa tant promocionar uns articles com estimular la capacitat consumidora d'un públic, primer, que farà que els articles es venguin sols, tot seguit, i sense gaire esforç, després. Això ens ho han demostrat el precedent Festival de Música Progressiva, i aquests mateixos festivals de març, que han mobilitzat el públic i l'opinió més per la idea i la intenció, que pels resultats artístics concrets. L'actualitat de l'espectacle Brecht de Fernán-Gómez-Massiel, de les cançons de Bàrbara, i fins i tot del mite Moustaki és ben poca cosa si estem a l'aguait dels vents que corren pel món de l'espectacle mundial. Regàs ha confeccionat el programa més aviat intentant compaginar la comercialitat, el bon to, i el toc de gràcia intel·lectual, però, sobretot, escollint espectacles fàcils de portar ací, que són a l'abast de la mà, i que no ocasionen gaires riscos ni problemes. (Al promotor li demanem el «més difícil encara», perquè és el seu ofici.)

2 d'abril. — Personalment, prefereixo el «cassette» al disc, tot i que aquest té avantatges que la cinta encara no ha assolit, com ara seleccionar directament, a l'elapè, la cançó que vols, mentre que a la cinta has de córrer un tros i encertar-la. Però la reproducció del «cassette» és sempre millor, si teniu un bon amplificador i altaveus, i la gravació no es fa malbé, a part que una col·lecció de cintes no ocupa tant espai. Per si voleu començar a provar-ho, us diré que darrerament n'han aparegut dues de força interessants; una de Lluís Llach, que és un recull de cançons ja conegudes, i una altra que correspon al darrer L.P. de Maria del Mar Bonet.

1 d'abril. — Com a etapa final de la gira que Miro i Luis Cilla estan fent per les universitats espanyoles, havien d'actuar a l'Escola d'Enginyers, però el permís ha estat denegat. Amb la cua entre cames, hem anat a fer l'interviu que podreu llegir en un altre lloc d'aquest ORIFLAMA.

3 d'abril. — He vist en Pau Riba, de passada per Barcelona, car dintre de pocs dies tornarà a Formentera, on ha fixat la seva residència. A més d'un fill, en Pau diu que ha parit tot un munt de cançons. Llàstima que, per sentir-les, cal que qui organitzi un recital seu li pagui vint o trenta mil peles; ell diu que per menys no està disposat a actuar.

4 d'abril. — Diuen que el mes que ve Brian Auger actuarà a Silvi's, de Castelldefels. Amb ell ens consolarem una mica de l'enyor de John Lennon i els Rollings Stones.

LUIS CILIA I MIRO colze a colze

LUIS CILIA. Cantant portuguès exiliat a París per negar-se a prendre part a la guerra d'Angola. És el cantant més representatiu dels problemes del seu país, i ha musicat els grans poetes clàssics i moderns. Menja i viu de la cançó i la música. Miro, de nom complet Ramiro Casabella. Cantant galleg, membre del grup «Voces Ceibes» (Veus Lliures) i peoner de la nova cançó gallega. Resideix a Barcelona, on compagina la cançó amb els estudis d'Arquitectura. Portugal i Galícia. Dos pobles ibèrics de grans afinitats culturals, històriques i lingüístiques. Luis Cilia i Miro han dut a terme, durant el mes de març, una gira per diverses poblacions espanyoles, cantant junts, principalment a universitats, que començà al Centre Social Almeda, de Cornellà, i devia haver acabat a l'Escola d'Enginyers de Barcelona. Galleg i portuguès, plegats, han cridat l'atenció sobre les seves coses. Parem-hi esment.

L'esmolet i la feina als tramvies, amb fons de munheira i regat amb ribeiro, ja han entrat al cromograma regional-picaresc. Ningú no ha gosat encara incorporar-hi el «bidonville» europeu, però tot arribarà, no patiu. Mentrestant, els fados i les bogaderes de Portugal fan la seva feina, com la fan els «galaico-bubble gum», al mateix temps que dos pobles han de fer el «salt» per poder menjar. El salt dels que marxen i el que resta als que es queden. Luis Cilia i Miro ens ho segueixen recordant, colze a colze, conscients del seu paper de «males consciències».

GABRIEL JARABA

ORIFLAMA. —Quin ha estat, més o menys, el calendari de la vostra gira?

Miro. —Començarem a Cornellà, després a Saragossa, on actuarem dues vegades, i ens en prohibiren dues; després a Bilbao, a la Universitat de Deusto, després a Oviedo, a la Facultat de Biològiques i en un Club Cultural; tot seguit a Mieres, en un club de miners. D'allà vàrem anar a Santiago, al Col·legi dels Franciscans, després a La Coruña, i a Vigo, on no es pogué actuar. De Vigo a Sevilla, i de Sevilla a Madrid, car no vàrem actuar a Còrdova i Granada, tal com teníem previst. I de Madrid, a Barcelona.

O. —I com va sortir la idea d'aquesta gira?

M. —Ens ho vàrem plantejar d'una manera molt senzilla. Calia portar Luis ací, i com li calia demanar un visat amb un mes d'avenç, en aquest mes vàrem preparar tot això.

Cilia. —És que jo ja havia d'haver fet unes actuacions a Barcelona, fa uns anys, amb Paco Ibáñez...

O. —Allò del Romea, que es va suspendre, oi?

C. —Sí. I com ara Miro i jo ens coneixem, ens avenim i seguim un camí paral·lel, ho hem fet junts.

O. —Segueixen pensant a fer unes actuacions en un teatre gran, de Barcelona?

C. —Per mi, sí. Ara, això depèn de molts factors...

O. —Dius que el que Miro i tu feu és paral·lel. Únicament per pertànyer a una mateixa àrea lingüística?

C. —No; la temàtica que toquem és la mateixa, i ens sentim junts en el que estem fent, més enllà de la música.

O. —Penseu continuar l'experiència, és això l'inici d'una col·laboració més estreta?

C. —Sempre que les circumstàncies ho permetin, cantarem junts, i Miro pensa el mateix, però això no vol dir que tinguem com un contracte, ni res d'establert; la unió entre nosaltres existeix, cantem o no cantem.

O. —Després d'aquesta gira, quins resultats heu vist?

C. —Per mi, personalment, que he estat la primera vegada que he vingut a Espanya després de set anys, ha estat formidable. Des del punt de vista humà he trobat un públic que té els mateixos problemes que el públic portuguès.

O. —Els mateixos?

C. —Si fa no fa, els mateixos, sobretot a Galícia, on em vaig trobar pràcticament com a casa, i em va commoure l'acolliment de la gent. Un aspecte negatiu ha estat que ens hàgim dedicat quasi únicament a les Universitats. El públic estudiant és molt bo, però té una sèrie d'hàbits adquirits, per exemple, està acostumat —mal acostumat— a escoltar cantants amateurs mediocres, que fins i tot paguen per poder cantar, i aquest públic no comprèn que, per fer-ho bé, hem de viure de la cançó. Per ells, els professionals són els que surten a la televisió i vesteixen esmòquing, i els sembla molt normal que cobrin fins i tot milions. I després hi ha uns altres cantants que saben tres o quatre acords i matxuquen la gent amb la paraula llibertat; aquests, hom els escolta de franc. I no comprenen que, si volem que aquest tipus de cançó que nosaltres fem s'imposi, cal molta qualitat, i perquè n'hi hagi hem de treballar moltes hores a casa, viure per a això, que vol dir per tant, viure'n. Quan tot això estava començant podia passar, però ara no. Avui hi ha gent de molta qualitat, com Raimon, Pi de la Serra, Ovidi Montllor, ací; Miro i Moscoso, a Galícia; Paco Ibàñez, etc., gent a qui cal fer costat. Però la gent es pensa que ajudar és simplement donar uns copets a l'esquena i dir «noi, ho fas molt bé.»

O. —A París, pots viure d'això?

C. —Sí, m'hi dedico vuit hores diàries, segueixo cursos, etc. De tant en tant faig la música d'una obra de teatre, i he fet també la d'una pel·lícula, «O salto».

O. —Hi ha un moviment de cançó, a Portugal, o ets un fet aïllat?

C. —Com a moviment, no hi ha res. El problema és que vàrem començar dos o tres lluitant amb grans dificultats, Xosé Alfonso, que és un gran cantant, i jo, i ara, quan aquest tipus de cançó té acceptació, hi ha hagut una inflació, que s'ha aprofitat per fer sortir a la televisió molts cantants sense qualitat, per desprestigiar aquest moviment que neix, però a aquells que representen alguna cosa no els han invitat mai a la televisió. Hi ha cantants molt bons: Xosé Alfonso, Manuel Freire, Xosé Mario Branco... n'hi ha molts. Però no poden viure de la cançó, poden cantar molt poc. Allà ni tan sols es pot llogar un teatre, ni pensar-ho.

O. —I tu has centralitzat el teu treball a París...

C. —Però quan canto ho faig pensant en Portugal. La cosa arriba més lentament, però arriba. Cal tenir en compte, també, que a París hi ha 150.000 portuguesos; de feina no en manca.

O. —L'emigració portuguesa a Europa és fortíssima, i en canvi quasi no se'n parla.

C. —La majoria són emigrants econòmics, que han passat clandestinament la frontera; aquest és, precisament el tema de la pel·lícula «O salto», de què t'he parlat abans. Viuen completament aïllats, treballant dotze o catorze hores diàries, vivint en ghettos, i se'ls fa una mentalitat difícil.

O. —I responen a les teves cançons?

C. —Depèn sobretot de si fas el recital en un lloc que reuneixi condicions, on la gent no es distregui. Has d'anar als seus barris o centres de treball, perquè no es desplacen a un teatre, no sols a un recital, sinó a qualsevol tipus d'acte, donades les seves condicions de vida i mentalitat.

O. —A part els discos que tens fets, el de cants sobre la guerra d'Angola i el de poemes portuguesos, tens gravat res més?

C. —Sí, un disc petit i un L.P. que precisament han d'aparèixer ara a Espanya.

O. —I tu, Miro, segueixes cantant, sobretot, fora de Galícia...

M. —Perquè les possibilitats són gairebé nul·les. Es poden fer molt pocs recitals, i a part això, no puc desplaçar-me contínuament de Barcelona, on visc i treballo, a Galícia.

O. —Creus que això pot desvirtuar el teu treball?

M. —No, et contesto el mateix que Cilia abans; jo penso contínuament en Galícia, és com si hi visqués.

O. —En aquesta gira, tenint en compte que ara està de moda una cançó gallega completament oposada a la que tu fas, com ha reaccionat el públic davant teu?

M. —En molts llocs on només es coneixia tot això del Juan Pardo i l'Andrés do Barro, es varen quedar molt sorpresos; no tenien notícia que existís res més. Els va agradar.

O. —Crec que amb l'aparició d'aquesta falsa cançó gallega se us planteja un problema greu, ja que vosaltres esteu en franca inferioritat de condicions davant els mitjans poderosos de què ells disposen; a part el marginament, s'afegeix el confusionisme i l'equivoc. Què feu, el grup «Voces Ceibes» per combatre això?

M. —Cantar, cantar tant com es pugui i com es pugui, sobretot per tota la Galícia rural.

O. —El grup, segueix funcionant?

M. —Sí, sempre ha funcionat. Hi ha quelcom més que una norma, o un nom, que ens uneix.

O. —De quins membres es compon, en aquest moment?

M. —Som Xerardo Moscoso, Vicente Araguas, Benedicto, Viviano, l'últim que ha entrat, Xesús Vaamonde, i jo.

O. —Com expliques l'èxit d'aquesta cançó gallega que deforma i distreu els problemes gallegos?

M. —Quan la nova cançó gallega aparegué molts es varen espantar, perquè s'adonaren que era un fet real, i que la gent hi reaccionava. A aquestes persones, en Juan Pardo i l'Andrés do Barro els vingueren com caiguts del cel. Malgrat la baixa qualitat, trobaren les portes obertes a tots els mitjans de difusió, i a còpia d'insistir, per mitjans publicitaris, i per una altra banda, a còpia també de trobar nosaltres cada cop més dificultats per cantar, aquesta gent ha arribat a influir molt sobre el públic, que s'ho ha empassat com un producte ben promocionat, mentre nosaltres quedem a l'ombra. És sempre el mateix, la continuació del clixé tradicional de Galícia la verda, la romàntica, la *morrinha*...